

2. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Các nghiên cứu về quản lý hoạt động đánh giá kết quả học tập học sinh tiểu học theo hướng phát triển năng lực

2.1.1. Nghiên cứu về đánh giá kết quả học tập

- Những nghiên cứu trên thế giới

Trên thế giới đã có nhiều quan niệm khác nhau về đánh giá kết quả học tập. Sự khác nhau này xuất phát từ cách tiếp cận về đánh giá trong giáo dục các tác giả.

Nhà giáo dục và tâm lí học nổi tiếng người Mỹ- Ralph W.Tyler (1949), một trong những người nghiên cứu chuyên sâu về đánh giá, là người đầu tiên đưa ra khái niệm đánh giá giáo dục. Ông cho rằng: “đánh giá chính là quy trình đánh giá sự tiến bộ của người học so với các mục tiêu đã đặt ra” [49].

Ở Hoa Kỳ, các vấn đề về đo lường đánh giá kết quả được đặc biệt quan tâm từ rất lâu. Đánh giá được xem xét ở nhiều cấp độ khác nhau, từ đo lường, đánh giá chất lượng đào tạo nói chung cho đến đo lường đánh giá kết quả học tập các môn học.

Trong đánh giá trên lớp, tác giả James H.McMillan (2001) [32] đã cung cấp lí luận, ý nghĩa, vai trò, các khái niệm cơ bản và các khái niệm liên quan cũng như các hướng vận dụng đánh giá hiệu quả trong thực tiễn giáo dục và hoạt động tổ chức lớp học.

Đánh giá trong giáo dục hiện đại không chỉ từ một phía giáo viên mà còn phát huy cả vai trò của người học. Trong tác phẩm của mình, A. Irons (2007) [31] cho rằng để điều chỉnh hoạt động học tập một cách có hiệu quả thì việc thu nhận thông tin và phản hồi ngược từ phía người học là căn cứ rất cơ bản.

Nhà khoa học Liên Xô (cũ) X.V.Ivanov [dẫn theo 9] khẳng định vị trí, tầm quan trọng của đánh giá tri thức, kĩ năng, kĩ xảo cũng như những tiêu chuẩn chung của việc đánh giá tri thức của người học.

Tác giả Popham W.J. (1998) [42] nhấn mạnh vai trò của kiểm tra đánh giá đối với quá trình dạy học và cho thấy đánh giá là thành tố không thể thiếu đối với việc hình thành năng lực của người học.

Nghiên cứu về phương pháp đánh giá kết quả học tập của học sinh có các nghiên cứu của các tác giả như: D.S. Frith và H.G.Macintosh [31]; John Ainley [34], Patrick Griffin [41], Anthony J.Nitko [28], ...

Tác giả D.S. Frith và H.G.Macintosh (1993) bàn về hướng dẫn đánh giá trên lớp dành cho giáo viên như “Hướng dẫn giáo viên đánh giá” [31] trình bày rất cụ thể về những lý luận cơ bản của đánh giá trong lớp học, cách lập kế hoạch đánh giá, cách đánh giá cho điểm.

Tác giả Rick Stiggin và các đồng nghiệp đã cho xuất bản 3 cuốn sách nghiên cứu về đánh giá trên lớp học với các phương pháp, kỹ thuật tương ứng: “Đánh giá trên lớp - lấy học sinh làm trung tâm” - 1994; “đánh giá trên lớp việc học của học sinh” - 2004; “Học sinh liên quan tới đánh giá vì học tập” - 2008 [43] [45].

Tác giả John Ainley (1998) trong cuốn “Đánh giá ở trường tiểu học” đã tập trung vào việc sử dụng các phương pháp đánh giá kết quả học tập của học sinh tiểu học ở cấp độ trường, bang và quốc gia [34].

Tác giả người Mỹ Anthony J.Nitko (2007), đề cập đến thiết kế các kế hoạch giảng dạy kết hợp với đánh giá, các đánh giá về mục tiêu, hiệu quả, đánh giá học sinh và các bài kiểm tra thành tích đã được chuẩn hóa [28]. Trong tài liệu “đánh giá và báo cáo - phát triển thành tích học sinh”, chương trình của Úc-ACARA đã đưa ra kinh nghiệm của Úc về đánh giá kết quả học tập của học sinh ở cấp độ quốc tế, quốc gia. Tài liệu nêu rõ thang đánh giá của học sinh gồm 10 mức độ (band) cho học sinh từ tiểu học đến trung học cơ sở [27].

Trong khi đó, Sb.A.Amonashvili lại đưa ra quan điểm cho rằng không nên đánh giá bằng điểm số đối với học sinh tiểu học bởi vì các em chưa hiểu hết ý nghĩa của điểm số [Dẫn theo 3].

Hội đồng quốc gia về chương trình đánh giá và chương trình (NCCA) (2004) của Ireland đã nghiên cứu về quá trình phát triển của đánh giá kết quả học sinh ở tiểu học từ năm 1990 tới nay. Đồng thời cũng hướng dẫn giáo viên, nhà trường thực thi công tác đánh giá kết quả học tập của học sinh tiểu học. Nghiên cứu đã nêu rõ các loại hình đánh giá kết quả học tập của học sinh như: đánh giá việc học tập, đánh giá vì học tập. Các chính sách liên quan tới đánh giá kết quả học tập của học sinh tiểu học cũng được đề cập tới như sử dụng các kết quả đánh giá và các đối tượng sẽ nhận được [33].

Dựa trên những cơ sở lý luận và nghiên cứu thực tiễn, D. Nicol (2007) [38] đã phân tích những nguyên tắc đánh giá và thiết kế nội dung phục vụ cho người học nhằm hướng tới đánh giá đa chiều và hiệu quả. Thực tiễn đánh giá kết quả học tập của học sinh tiểu học ở Canada được đề cập tới trong “Tăng cường sự thành công- đánh giá - định giá và báo cáo ở trường học tại Otario” [37]. Trong tài liệu này đã đề cập tới 7 nguyên tắc đánh giá kết quả học tập của học sinh. Bên cạnh đó đưa ra các tiêu chí đánh giá kỹ năng và thói quen học tập của học sinh Canada từ tiểu học tới trung học phổ thông. Tài liệu đưa ra 4 mức độ thành tích đánh giá thành tích học tập của học sinh cùng với các ví dụ trực quan đánh giá môn nghệ thuật, khoa học công nghệ và tiếng Anh.

Trong tài liệu của Bộ Giáo dục Ontario Canada (2010) cũng đề cập tới tiêu chí đánh giá học sinh tiểu học theo từng môn học. Các học sinh sẽ được đánh giá theo 4 cấp độ: Cấp độ 4 là vượt chuẩn bang, cấp độ 3 là chuẩn của bang, cấp độ 2 gần cận chuẩn bang

và cấp độ 1 là dưới chuẩn của bang. Trong mỗi cấp độ có mô tả rõ ràng về những gì học sinh cần thực hiện được [37].

Các tác giả I.A.Papakhtrian, R.P.Krirosava [dẫn theo **Error! Reference source not found.**] đưa ra các thông tin về các nguyên tắc cơ bản trong kiểm tra, đánh giá tri thức của học sinh như: nguyên tắc đảm bảo tính hệ thống, liên tục; nguyên tắc khách quan.

Tác giả Patrick Griffin (2014) trong nghiên cứu “Đánh giá việc giảng dạy” đã giới thiệu về quy trình đánh giá, phương thức đánh giá, cách tổ chức đánh giá trong lớp học và hướng dẫn giáo viên sử dụng các công cụ đánh giá học sinh [41].

OECD đã mô tả đánh giá kết quả học tập của học sinh ở Úc được thực hiện theo các hình thức như: đánh giá bên ngoài, đánh giá của giáo viên, đánh giá tổng kết, đánh giá quá trình. Bên cạnh đó thang đánh giá học sinh theo mức độ từ A-E (A: cao hơn tiêu chuẩn; B: trên chuẩn; C: đạt chuẩn dự kiến tại thời điểm báo cáo, chưa thành thạo; D: dưới chuẩn; E: thấp hơn chuẩn) [40].

- Những nghiên cứu ở Việt Nam

Tại Việt Nam ngay từ thời kỳ phong kiến đã tổ chức định kỳ các cuộc thi chọn người tài, người có học vấn. Nhà Lý lần đầu tiên tổ chức thi cử vào năm 1075 với cuộc thi có tên gọi là “Tuyển Minh kinh bác học và Nho học tam trường” cho tới khoa thi cuối cùng của triều Nguyễn (1919). Đánh giá kết quả học tập của người học được thực hiện dưới hình thức thi, kiểm tra văn hóa, thông qua các cuộc thi như thi Hương để chọn tú tài, thi Đình để chọn trạng nguyên [Dẫn theo 4].

Tác giả Trần Bá Hoành (1996) trong cuốn “Đánh giá trong giáo dục” cho rằng “đánh giá là quá trình hình thành những nhận định, phán đoán về kết quả công việc, dựa vào sự phân tích những thông tin thu được, đối chiếu với những mục tiêu, tiêu chuẩn đã đề ra nhằm đề xuất những quyết định thích hợp để cải thiện thực trạng, điều chỉnh nâng cao chất lượng và hiệu quả công việc” [9]. Tác giả đánh giá là một mắt xích trọng yếu trong quá trình dạy học. Nó không chỉ dừng lại ở việc giải thích thông tin về trình độ kiến thức, kỹ năng hoặc thái độ của học sinh mà còn gợi ra những định hướng “bổ khuyết sai sót hoặc phát huy kết quả” [9].

Để tiến hành đánh giá kết quả học tập, tác giả Lê Đức Ngọc (2001) [19] đã sử dụng các phương pháp đo lường, các câu hỏi trắc nghiệm. Tác giả Trần Thị Tuyết Oanh (2007) giới thiệu ba hình thức đánh giá cơ bản thường được các nhà trường sử dụng trong quá trình dạy học hiện nay là: đánh giá thường xuyên, đánh giá định kỳ và đánh giá tổng kết. Với mỗi hình thức đánh giá, tác giả đã phân tích những ưu điểm, hạn chế và yêu cầu đối các hình thức đánh giá. Công cụ để thực hiện đánh giá kết quả học tập của người học có thể sử dụng phương pháp kiểm tra viết tự luận; phương pháp trắc nghiệm khách quan;

phương pháp kiểm tra vấn đáp; phương pháp kiểm tra thực hành, phương pháp quan sát, phương pháp lấy ý kiến trả lời từ học sinh và phương pháp đánh giá bạn [21].

Tác giả Nguyễn Tuyết Nga (2006) nghiên cứu “Thực trạng việc đánh giá kết quả học tập của học sinh tiểu học bằng hình thức nhận xét”, đề cập tới thực trạng sử dụng nhận xét trong đánh giá của học sinh môn Đạo đức, Tự nhiên và xã hội, Âm nhạc, Mĩ thuật, Thủ công và Thể dục ở các lớp 1, 2, 3 [18].

Tác giả Trần Thị Tuyết Oanh (2007) khẳng định đánh giá kết quả học tập có vai trò quan trọng không thể thiếu của quá trình dạy học. Đánh giá kết quả học tập không phải là một phần độc lập với bài giảng, là một hoạt động đòi hỏi có sự phối hợp các lực lượng cùng tham gia như nhà quản lý, giáo viên, học sinh [21].

Tác giả Dương Văn Hưng (2011) với đề tài “Nghiên cứu phương pháp, kỹ thuật đánh giá thường xuyên kết quả học tập của học sinh tiểu học theo chương trình giáo dục” đã đưa ra những số liệu khảo sát thực trạng đánh giá thường xuyên của học sinh tiểu học, đưa ra những khuyến nghị, đề xuất về kỹ thuật đánh giá thường xuyên kết quả học tập của học sinh tiểu học [13].

Tác giả Nguyễn Thị Hạnh (2013) đã nêu ra những quan điểm mới về việc đánh giá kết quả học tập và thực trạng của việc đánh giá kết quả học tập môn tiếng Việt cấp tiểu học. Nội dung, loại hình, công cụ đánh giá và hướng dẫn biên soạn trong môn tiếng Việt ở cấp tiểu học, cùng một số đề kiểm tra viết tham khảo [7].

Tác giả Phó Đức Hòa (2018) viết cuốn *Đánh giá trong giáo dục tiểu học*. Trong cuốn sách này, tác giả khẳng định vấn đề đánh giá tri thức học sinh có ý nghĩa quan trọng trong quá trình dạy học. Nó giúp cho người dạy và người học thu được thông tin phản hồi một cách nhanh nhất để kịp thời điều chỉnh phương pháp dạy và phương pháp học. Tác giả tài liệu này trình bày lí thuyết về vấn đề đánh giá thông qua các bài trắc nghiệm tự luận và trắc nghiệm khách quan, cũng như quy trình thực hiện chúng. Từ đó giới thiệu cho người học một số dạng bài trắc nghiệm trong dạy học tiểu học. [10]

Tác giả Nguyễn Công Khanh, Nguyễn Thị Oanh (2019) với nghiên cứu Giáo trình kiểm tra, đánh giá trong giáo dục đã khẳng định: “Kiểm tra đánh giá là bộ phận không thể tách rời của quá trình dạy học, đối với người giáo viên, khi tiến hành quá trình dạy học, họ phải xác định rõ mục tiêu của bài học, nội dung và phương pháp cũng như kĩ thuật tổ chức quá trình dạy học sao cho phù hợp với đối tượng người học và đạt chất lượng hiệu quả theo mục tiêu đã đề ra” [15]. Cũng trong nghiên cứu này các tác giả đã hướng dẫn giáo viên các phương pháp kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học sinh, quy trình và thiết kế xây dựng các dạng đề kiểm tra tự luận và kiểm tra trắc nghiệm khách quan.

2.1.2. Nghiên cứu về đánh giá kết quả học tập của học sinh tiểu học theo hướng phát triển năng lực

Ở Việt Nam, trước đây việc đánh giá kết quả học tập của học sinh chủ yếu tập trung vào việc đánh giá về những gì mà nhà trường dạy cho học sinh mà chưa thực sự chú trọng vào việc đánh giá những gì học sinh học được (học trong trường, ở nhà, ngoài xã hội). Đánh giá kết quả học tập hiện nay chủ yếu dựa trên nội dung (kiến thức, kỹ năng và thái độ), kiểm tra việc học thuộc lòng kiến thức trong sách giáo khoa. Cách đánh giá này là nguyên nhân dẫn đến việc học vẹt, học tủ và học để đối phó với việc kiểm tra chứ không phải là đánh giá vì sự tiến bộ của học sinh phổ thông, đồng thời cũng làm cho giáo viên trở thành người thụ động, phụ thuộc, khó có thể phát huy được năng lực giảng dạy của cá nhân. Nhưng khi Nghị quyết 29 của BCH TW về đổi mới chương trình giáo dục và nhất là Chương trình giáo dục phổ thông 2018 ra đời, việc đánh giá kết quả học tập của học sinh phải nhằm phát triển phẩm chất, năng lực học sinh, không dừng ở việc trang bị kiến thức. Để phát triển năng lực của học sinh, đánh giá kết quả học tập không còn chú trọng nhiều đến kiểm tra khả năng tái hiện kiến thức đã học làm trung tâm của đánh giá mà tập trung vào khả năng vận dụng tri thức một cách sáng tạo trong các tình huống thực tiễn khác nhau. Thông tư 27/2020/TT-BGDĐT ra đời ngày 04/9/2020 quy định đánh giá học sinh tiểu học là sự tiếp tục hoàn thiện các quy định đánh giá kết quả học tập của học sinh tiểu học được đề ra trong chương trình giáo dục phổ thông 2018 nhằm phát huy năng lực và phẩm chất của học sinh.

Có nhiều nghiên cứu về đánh giá kết quả học tập của học sinh tiểu học theo hướng phát triển năng lực có thể kể đến như:

Tác giả Rob Connoley (2004) trong cuốn *Criterion-Referenced Assessment* trình bày các phương pháp xây dựng tiêu chí đánh giá năng lực học sinh bằng cách sử dụng rubric. Tác giả phân tích kỹ những kỹ thuật xây dựng rubric, những lợi ích khi dùng rubric [46].

Về hình thức đánh giá nhằm phát triển năng lực học sinh, các tác giả như Popham W.Jame (1998) [42]; Peter.W.Airasian (2014) [41] trong các cuốn sách của mình đều dành một số chương trình bày các công cụ, các bước tiến hành, ví dụ minh họa cụ thể và những lỗi giáo viên thường gặp khi triển khai hình thức đánh giá cũng như đưa ra những lưu ý để sử dụng nó một cách hiệu quả.

Tác giả Wiggins G.P (1998) đã giới thiệu về hình thức đánh giá xác thực (authentic assessment): “là đánh giá mà người học yêu cầu thể hiện những nhiệm vụ mang tính thực tiễn, thể hiện sự ứng dụng có ý nghĩa các kiến thức và kỹ năng cần thiết” [50]. Những đánh giá có sử dụng “những vấn đề hoặc câu hỏi mang tính kết nối và có giá trị quan trọng, trong đó người học phải sử dụng kiến thức để thể hiện một cách hiệu quả và sáng

tạo. Nhiệm vụ là những mô hình của hoặc tương tự các vấn đề mà các công dân trưởng thành và khách hàng hoặc chuyên gia trong lĩnh vực đó thường gặp phải” [50].

Các tác giả James H. McMillan (2001) đã phân tích mối quan hệ gắn kết giữa đánh giá sự thực hiện với các mục tiêu dạy học, sử dụng hình thức này để đánh giá bằng cách so sánh những gì đã thực hiện được với các mục tiêu dạy học cụ thể. Các tác giả cho rằng hình thức đánh giá này “sẽ phù hợp với mục tiêu yêu cầu hiểu sâu, lập luận, đánh giá các kỹ năng cũng như sản phẩm, đánh giá các loại tư duy” [32]. Hiện nay, nhiều tác giả cho rằng ngoài đánh giá truyền thống, có đánh giá thực được áp dụng để đánh giá năng lực học sinh.

Tác giả Martin Johnson (2008) đã giới thiệu và phân tích quan điểm của một số chuyên gia về việc xếp hạng và phân nhóm có năng lực hoặc không có năng lực có thể làm ảnh hưởng tới tính toàn vẹn của kết luận đánh giá về năng lực và dễ gây nên những tác động tiêu cực đối với nhóm được cho là không có năng lực [36].

Các tác giả Nguyễn Thị Lan Phương, Dương Văn Hưng, Nguyễn Đức Minh và Nguyễn Lê Thạch (2011) đã đưa ra đề xuất khung đánh giá kết quả học tập của học sinh nhằm phát triển năng lực gồm 6 thành tố: (i) Nguyên tắc đánh giá, (ii) Nội dung đánh giá, (iii) Hình thức đánh giá, (iv) Cách thức đánh giá, (v) Báo cáo sự phát triển và thành tích học tập, (vi) Sử dụng đánh giá để cải thiện chất lượng giáo dục; Cuối cùng, sử dụng khung đánh giá để: (i) Hỗ trợ tác giả chương trình biên soạn định hướng đánh giá năng lực qua môn học, (ii) Hỗ trợ hiệu trưởng, giáo viên phát triển chương trình nhà trường và thực hiện các hoạt động dạy học, học tập, đánh giá người học, (iii) Hỗ trợ cơ quan quản lý chỉ đạo đánh giá học sinh và giám sát thực hiện chuẩn đầu ra của chương trình [22].

Bài viết của tác giả Dương Thu Mai (2012) đề cập đến các phương pháp chính để đánh giá nhằm phát triển năng lực học sinh như phương pháp quan sát, phương pháp phỏng vấn sâu và thảo luận với học sinh, nhật ký người học, bài thu hoạch học tập hàng ngày, báo cáo thường kỳ, đánh giá thực hành, hồ sơ học tập, tự đánh giá và đánh giá đồng cấp. Bên cạnh đó tác giả cũng nêu những khó khăn và giải pháp khi áp dụng các phương pháp đánh giá này ở Việt Nam [16].

Nghiên cứu của tác giả Nguyễn Thành Ngọc Bảo (2014) về Bước đầu tìm hiểu khái niệm đánh giá theo năng lực và đề xuất một số hình thức đánh giá năng lực ngữ văn của học sinh, trong đó tác giả khẳng định: “Đánh giá năng lực học sinh là đánh giá khả năng vận dụng, thực hiện các nhiệm vụ cụ thể, thực tế và phát triển tư duy bậc cao (phân tích, tổng hợp, đánh giá) của học sinh chứ không dừng lại ở mức độ đánh giá phân hóa riêng rẽ các phương diện kiến thức, kỹ năng, thái độ.... không chỉ là đánh giá việc thực hiện nhiệm vụ học tập của học sinh mà phải hướng tới việc đánh giá khả năng vận dụng kiến thức, kỹ năng và thái độ của học sinh để thực hiện nhiệm vụ học tập theo một chuẩn nhất

định. Do vậy, đánh giá nhằm phát triển năng lực học sinh chủ yếu là đánh giá dựa trên hoạt động thực hiện và áp dụng kiến thức vào thực tế của học sinh” [1].

Nguyễn Thu Hà (2014) cũng cho rằng phương pháp đánh giá đóng góp rất lớn vào hiệu quả đánh giá nhằm phát triển năng lực học sinh. Giáo viên phải đánh giá bằng nhiều hình thức và thông qua nhiều công cụ, phương pháp đánh giá thì mới đạt được hiệu quả. Các chương trình giảng dạy và các phương pháp đánh giá cũng phải kết hợp đánh giá được các yếu tố như khả năng sử dụng kiến thức, kỹ năng, kỹ xảo và thái độ để giải quyết vấn đề trong những bối cảnh cụ thể thì mới đánh giá được năng lực học sinh [6].

Tác giả Trần Ngọc Lan (2015) khẳng định phương pháp để đánh giá kết quả học tập của học sinh tiểu học “nhằm phát triển năng lực cần coi trọng đánh giá cả quá trình, phối hợp hợp lý và đa dạng các phương pháp và hình thức đánh giá bao gồm: đánh giá ngay trong quá trình học với các hoạt động trên lớp (quan sát thái độ, tinh thần học tập; phân tích các sản phẩm: câu trả lời, cách lập luận để đi đến đáp số, cách giải bài toán, cách sử dụng kiến thức toán trong hoạt động vui chơi)” [15]. Bên cạnh đó tác giả có đề xuất khung đánh giá năng lực chung và năng lực môn học dành cho học sinh tiểu học. Mỗi năng lực được chia ở ba mức: 1) Biết, hiểu, trình bày lại kiến thức và một số mối quan hệ chủ yếu; 2) Vận dụng trong lĩnh vực môn học và 3) Vận dụng trong hoạt động sống hàng ngày. Để đánh giá năng lực của học sinh một cách chính xác, một bước cần thiết đầu tiên trong quy trình đánh giá là phải xây dựng chuẩn, tiêu chí, vấn đề này cũng được nhiều tổ chức, tác giả quan tâm.

2.1.3. Nghiên cứu về quản lý hoạt động đánh giá kết quả học tập nhằm phát triển năng lực của học sinh

Quản lý hoạt động đánh giá kết quả học tập nhằm phát triển năng lực của người học đang được sự quan tâm của nhiều nước trên thế giới, trong đó có Việt Nam. Điều này thể hiện qua nội dung các nghiên cứu đa dạng, ở nhiều khía cạnh khác nhau của đánh giá kết quả học tập nhằm phát triển năng lực học sinh.

Tác giả Val Brooks (2002) [48] trong “Đánh giá ở trường trung học cơ sở- Assessment in Secondary Schools” đã đưa ra vấn đề quản lý đánh giá trong bối cảnh nhà trường, trong đó tác giả đề cập đến các chính sách của nhà trường hỗ trợ cho hoạt động đánh giá, cách lưu giữ và viết báo cáo đánh giá. Cơ quan kiểm định chất lượng giáo dục của Anh đã giới thiệu bộ chỉ số gồm 15 quy tắc đánh giá về quyền hạn, trách nhiệm của các bộ phận liên quan tới đánh giá kết quả học tập. Bộ chỉ số này giúp các cấp quản lý và nhà quản lý thuận lợi hơn khi đánh giá các hoạt động đánh giá kết quả học tập của người học được chính xác, công bằng, minh bạch.

Collin Coner (2004) [29] trong tác phẩm “Đánh giá, học tập ở trường tiểu học- Assessment in Action in Primary School” đã đề cập tới vai trò của giáo viên, hiệu trưởng,

những nhà quản lý trong đánh giá kết quả học tập của học sinh tiểu học, đồng thời cũng đưa ra những lời khuyên, tư vấn đối với những đối tượng này trong việc đánh giá học sinh tiểu học. Nghiên cứu, phân tích và minh họa việc vận dụng các phương pháp/chiến lược đánh giá kết quả học tập khác nhau như: đánh giá quá trình, đánh giá hướng vào người học, đánh giá theo năng lực thực hiện, đánh giá thúc đẩy học tập... qua đó, kiến nghị các biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả thực hiện các loại đánh giá này.

Trong hội thảo của UNESCO về canh tân giáo dục vì sự phát triển với nội dung chính là cần phải hình thành năng lực cho người học, các tác giả đã nêu ra những quan điểm riêng mình về quản lý hoạt động đánh giá kết quả học tập nhằm phát triển năng lực học sinh.

Theo Ủy ban kiểm định chất lượng giáo dục tại các trường đại học Mỹ (Council for Higher Education Accreditation -CHEA) [Dẫn theo 24] cho biết quản lý đánh giá kết quả học tập của người học ở Mỹ được tiến hành công khai, dân chủ bằng cách công bố rộng rãi trên phương tiện đại chúng các nội dung tiêu chí, tiêu chuẩn. Tính công bằng còn được thể hiện ở chỗ nhiều lực lượng cùng được tham gia đánh giá người học. Năng lực của người học không chỉ được đánh giá thông qua bài kiểm tra trên giấy mà được thực hiện thông qua thực tiễn thực hiện nhiệm vụ trong các xưởng trường, vườn trường, công xưởng, nhà máy hay các công việc đảm nhiệm theo các chuyên ngành đào tạo....

Trịnh Khắc Thâm (2005) [26] khẳng định nhà lãnh đạo và nội dung lãnh đạo là hai thành tố quan trọng tạo ra chất lượng hiệu quả hoạt động quản lý. Một nhà lãnh đạo có năng lực cần phải được phát triển toàn diện, cả về tư duy, nhận thức, phương pháp quản lý, xây dựng tổ chức, triển khai các kế hoạch, đề án....

Nguyễn Đức Minh (2014) [17] đã giới thiệu công cụ đánh giá năng lực của học sinh cuối cấp tiểu học dành cho cán bộ quản lý. Các năng lực của học sinh tiểu học được nêu trong tài liệu này là năng lực làm toán, năng lực đọc hiểu, năng lực khoa học, năng lực nội tâm, năng lực giao tiếp, năng lực vận động và năng lực xúc cảm thẩm mỹ. Trong đó nêu rõ các bảng tiêu chí kỹ thuật giúp cho hoạt động đánh giá đảm bảo tính khoa học, khách quan, chính xác đối với các tiêu chí ở mức độ có thể có và phù hợp với năng lực của số đông học sinh lứa tuổi cuối cấp tiểu học.

Trần Ngọc Lan (2015) [15] cho rằng việc tổ chức đánh giá kết quả học tập nhằm phát triển năng lực cho học sinh cần thật nghiêm túc theo chuẩn đã định, không thách đố học sinh, không tạo áp lực đối với học sinh và phụ huynh. Để tổ chức đánh giá cần thiết kế nội dung đánh giá và giải trình được các mục tiêu về năng lực và phẩm chất với mỗi nội dung khi cần thiết. Học sinh đạt tới mức nào trong thang đánh giá (biết; hiểu; vận dụng trực tiếp hoặc vận dụng có sáng tạo linh hoạt...), người tổ chức đánh giá cần phải để nguyên mức đó không điều chỉnh kết quả, không “nuông chiều” theo tâm lý kỳ vọng của phụ huynh. Chúng ta cần sử dụng truyền thông để giúp một bộ phận các phụ huynh không

nhằm lẫn việc đánh giá với việc động viên học tập. Điều này nói thì không khó nhưng để hiện thực hóa thì đây là một bước ngoặt mang tính cách mạng và có vai trò quyết định trong đổi mới quá trình dạy và học. Kỹ năng đưa ra nhận xét sát thực với năng lực và phẩm chất của học sinh là chìa khóa của giáo viên để giải quyết vấn đề này. Kinh nghiệm của một số cơ sở đào tạo dân lập trong nước và quốc tế cho thấy, nếu thực hiện như trên một cách đồng bộ và nhất quán trong một số năm liên tục sẽ cho thấy hiệu quả rõ rệt.

Trần Đăng An (2018) [1] cho rằng quản lý hoạt động đánh giá kết quả học tập của học sinh bao gồm các bước như Xây dựng kế hoạch; chức thực hiện kế hoạch; chỉ đạo hoạt động, công tác kiểm tra hoạt động; đảm bảo các điều kiện hỗ trợ hoạt động.

Lý luận về quản lý đánh giá kết quả học tập của học sinh cũng được quan tâm, phân tích và làm rõ trong các luận văn như Quản lí hoạt động kiểm tra, đánh giá kết quả học tập môn toán học ở các trường trung học phổ thông thành phố vĩnh long, tỉnh Vĩnh Long của tác giả Ngô Văn Degol (2018) [5]; Kiểm tra, đánh giá kết quả học tập các môn khoa học tự nhiên ở các trường trung học cơ sở quận 11, thành phố Hồ Chí Minh của tác giả Trần Hùng Minh Phương (2018) [23]; Quản lí hoạt động kiểm tra đánh giá kết quả học tập môn sinh học của học sinh theo tiếp cận năng lực tại các trường trung học phổ thông tỉnh Bình Phước của Nguyễn Ngọc Huân (2018) [11]; Quản lý hoạt động kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học sinh theo định hướng phát triển năng lực ở các trường THCS huyện Đại Từ, tỉnh Thái Nguyên của tác giả Ngô Thị Thanh Huệ (2019) [12]; Quản lý hoạt động đánh giá kết quả học tập môn tiếng việt theo định hướng phát triển năng lực học sinh ở các trường tiểu học thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh của tác giả Hoàng Thị Phương Thảo (2020) [25], ...

Qua các công trình nghiên cứu được đề cập ở trên đã cho thấy được tầm quan trọng của việc đánh giá kết quả học tập nhằm phát triển năng lực của học sinh, các khái niệm, cách thức, thực trạng đánh giá kết quả học tập. Bên cạnh đó các nghiên cứu cũng đưa ra một số đề xuất được đưa ra nhằm khắc phục những bất cập của thực trạng. Tuy nhiên, số lượng các công trình nghiên cứu sâu về quản lý đánh giá kết quả học tập nhằm phát triển năng lực học sinh tiểu học chưa nhiều, nhất là với sự ra đời của chương trình giáo dục phổ thông 2018 cách thức kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học sinh có sự đổi mới. Vì vậy, việc nghiên cứu quản lý hoạt động đánh giá kết quả học tập nhằm phát triển năng lực của học sinh tiểu học là hết sức cần thiết.

2.2. Một số vấn đề cần nghiên cứu thêm về quản lý đánh giá kết quả học tập của học sinh tiểu học

Tổng quan về tình hình nghiên cứu cho phép xác định một khoảng trống quan trọng trong việc nghiên cứu về vấn đề đánh giá kết quả học tập của học sinh tiểu học trong thời

gian gần đây. Mặc dù đã có một số nghiên cứu về việc đánh giá kết quả học tập của học sinh tiểu học, tuy nhiên, chúng thường giới hạn ở việc xem xét các khía cạnh như khái niệm, quan niệm thuật ngữ đánh giá kết quả học tập, vị trí, vai trò của đánh giá kết quả học tập, hình thức, công cụ, quy trình đánh giá kết quả học tập, nguyên tắc đánh giá, đánh giá kết quả học tập nhằm phát triển năng lực của học sinh.... Hiện chưa có nghiên cứu tổng thể nào đi sâu vào việc phân tích quá trình thay đổi trong từng hoạt động đánh giá kết quả học tập, nhằm đạt được mục tiêu cụ thể, từ việc xác định mục tiêu, áp dụng công cụ và phương pháp đánh giá, phân tích kết quả, công bố và sử dụng kết quả đánh giá, cũng như xem xét các yếu tố ảnh hưởng đến các hoạt động này và hiện trạng của chúng ở Việt Nam. Đặc biệt, hiện chưa có bất kỳ nghiên cứu chuyên sâu nào về việc quản lý quá trình thay đổi trong hoạt động đánh giá kết quả học tập, với mục tiêu phát triển năng lực của học sinh tiểu học, như: quản lý thực hiện mục tiêu, xác định nội dung áp dụng phương pháp, công cụ, hình thức, phân tích kết quả, công bố và sử dụng kết quả đánh giá kết quả học tập nhằm phát triển năng lực của học sinh tiểu học. Chính vì vậy, nhiệm vụ trong tương lai của các trường tiểu học sẽ là đảm bảo rằng việc đánh giá kết quả học tập của học sinh được tiến hành một cách hiệu quả, đúng hướng và đáp ứng được mục tiêu của chương trình giáo dục phổ thông mới.

Trên cơ sở kết quả nghiên cứu của các công trình trước đó, tác giả sẽ hệ thống hóa và xây dựng hệ thống lý thuyết về quản lý hoạt động đánh giá kết quả học tập nhằm phát triển năng lực của học sinh tiểu học; Nghiên cứu thực tiễn quản lý đánh giá kết quả học tập nhằm phát triển năng lực của học sinh tiểu học ở thành phố Sơn La; Các nghiên cứu tiếp theo sẽ đề xuất các giải pháp quản lý góp phần nâng cao hiệu quả hoạt động giáo dục đánh giá kết quả học tập nhằm phát triển năng lực của học sinh tiểu học ở thành phố Sơn La.

3. KẾT LUẬN

Vấn đề quản lý đánh giá kết quả học tập của học sinh tiểu học theo hướng phát triển năng lực ngày càng được quan tâm và định hướng cho các nhà khoa học tập trung vào nghiên cứu cơ sở khoa học và thực tiễn cho việc đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao chất lượng quản lý đánh giá kết quả học tập của học sinh tiểu học theo hướng phát triển năng lực. Các nghiên cứu liên quan đến quản lý đánh giá kết quả học tập của học sinh tiểu học theo hướng phát triển năng lực là nguồn tài liệu quan trọng để tác giả kế thừa và vận dụng, phát triển vào việc nghiên cứu thực tiễn quản lý đánh giá kết quả học tập nhằm phát triển năng lực của học sinh tiểu học ở thành phố Sơn La và các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động này ở các trường tiểu học thành phố Sơn La.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Trần Đăng An (2018), *Quản lý hoạt động kiểm tra, Đánh giá kết quả học tập của học sinh ở các trường trung học phổ thông trên địa bàn miền núi, tỉnh Quảng Trị*, Tạp chí Giáo dục, số 425.
2. Nguyễn Thành Ngọc Bảo (2014), *Bước đầu tìm hiểu khái niệm đánh giá theo năng lực và đề xuất một số hình thức đánh giá năng lực ngữ văn của học sinh*, Tạp chí Khoa học Đại học Sư phạm TP. HCM, số 56.
3. Bộ Giáo dục và đào tạo (2020), Thông tư ban hành quy định đánh giá học sinh tiểu học.
4. Đoàn Thị Cúc (2016), *Một số vấn đề về đổi mới kiểm tra đánh giá học sinh theo hướng tiếp cận năng lực*, Kỷ yếu hội thảo đánh giá Giáo dục, Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam.
5. Cao Xuân Dục (2001), *Quốc triều khoa bảng lục*, Nhà xuất bản Văn học, Hà Nội.
6. Ngô Văn Degol (2018), *Quản lý hoạt động kiểm tra, đánh giá kết quả học tập môn toán học ở các trường trung học phổ thông thành phố Vĩnh Long, tỉnh Vĩnh Long*, Luận văn thạc sĩ.
7. Nguyễn Thu Hà (2014), *Giảng dạy theo năng lực và đánh giá theo năng lực giáo dục: Một số vấn đề lý luận cơ bản*, Tạp chí khoa học Đại học quốc gia Hà Nội: Nghiên cứu Giáo dục, Tập 30.
8. Nguyễn Thị Hạnh (2013), *Một số vấn đề về đổi mới đánh giá kết quả học tập môn tiếng Việt ở tiểu học*, Nhà xuất bản Giáo dục.
9. Trần Bá Hoành (1996), *Đánh giá trong giáo dục*, Nhà xuất bản Giáo dục, Hà Nội.
10. Đặng Vũ Hoạt, Hà Thị Đức (1986), *Kiểm tra đánh giá tri thức học sinh trong lịch sử giáo dục và nhà trường*, Kỷ yếu hội nghị giáo dục toàn quốc lần thứ 3, Hà Nội.
11. Phó Đức Hòa (2018), *Đánh giá trong giáo dục tiểu học*, Nxb Đại học Sư phạm.
12. Nguyễn Ngọc Huân (2018), *Quản lý hoạt động kiểm tra đánh giá kết quả học tập môn sinh học của học sinh theo tiếp cận năng lực tại các trường trung học phổ thông tỉnh Bình Phước*, Luận văn thạc sĩ.
13. Ngô Thị Thanh Huệ (2019), *Quản lý hoạt động kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học sinh theo định hướng phát triển năng lực ở các trường THPT huyện Đại Từ, tỉnh Thái Nguyên*, Luận văn thạc sĩ.
14. Dương Văn Hưng (chủ nhiệm) (2011), *Nghiên cứu phương pháp, kỹ thuật đánh giá thường xuyên kết quả học tập của học sinh tiểu học theo chương trình giáo dục (đề tài V2011-14)*.
15. Nguyễn Công Khanh, Nguyễn Thị Oanh (2019), *Giáo trình kiểm tra, đánh giá trong giáo dục*, Nxb Đại học Sư phạm.

16. Trần Ngọc Lan (2015), *Đánh giá học sinh tiểu học theo hướng tiếp cận năng lực*, Tạp chí khoa học Tân Trào số 01-tháng 11 năm 2015.
17. Dương Thu Mai (2012), *Hình thái đánh giá giáo dục hiện đại và các phương pháp không truyền thống để đánh giá năng lực học tập của học sinh phổ thông Việt Nam sau năm 2015*, Kỷ yếu Hội thảo đánh giá kết quả học tập của học sinh trong chương trình giáo dục phổ thông sau năm 20.
18. Nguyễn Đức Minh (2014), *Hướng dẫn cán bộ quản lý trường tiểu học đánh giá năng lực của học sinh cuối cấp tiểu học*, Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam.
19. Nguyễn Tuyết Nga (chủ nhiệm) (2006), *Thực trạng việc đánh giá đánh giá kết quả học tập của học sinh tiểu học bằng hình thức nhận xét* (Đề tài cấp Bộ B2006 - 37- 14).
20. Lê Đức Ngọc (2001), *Vấn đề về đo lường và đánh giá thành quả học tập trong giáo dục đại học*, Đại học quốc gia Hà Nội.
21. Hoàng Đức Nhuận, Lê Đức Phúc (1995), *Cơ sở lý luận của việc đánh giá chất lượng học tập của học sinh phổ thông*, Chương trình khoa học công nghệ cấp Nhà nước, Đề tài KX-07-08, Hà Nội.
22. Trần Thị Tuyết Oanh (2007), *Đánh giá và đo lường đánh giá kết quả học tập*, Nhà xuất bản Đại học Sư phạm, Hà Nội.
23. Nguyễn Thị Lan Phương (chủ biên), Dương Văn Hưng, Nguyễn Đức Minh và Nguyễn Lê Thạch (2011), *Đánh giá đánh giá kết quả học tập của học sinh phổ thông- Một số vấn đề lý luận và thực tiễn*, Nhà xuất bản Giáo dục.
24. Trần Hùng Minh Phương (2018), *Kiểm tra, đánh giá kết quả học tập các môn khoa học tự nhiên ở các trường trung học cơ sở quận 11, thành phố Hồ Chí Minh*, Luận văn thạc sĩ.
25. Phạm Xuân Thanh (2005), *Đảm bảo chất lượng giáo dục đại học: sự vận dụng vào thực tiễn của Việt Nam*, Tạp chí giáo dục, số 115, kì 1, tháng 6.
26. Hoàng Thị Phương Thảo (2020), *Quản lý hoạt động đánh giá kết quả học tập môn tiếng việt theo định hướng phát triển năng lực học sinh ở các trường tiểu học thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh*, Luận văn thạc sĩ.
27. Trịnh Khắc Thâm (2005), *Đổi mới phương pháp dạy-học và kiểm tra, đánh giá - giải pháp hàng đầu để nâng cao chất lượng đào tạo*, Nhà xuất bản Đại học Quốc gia Hà Nội.
28. ACARA (2012), *Assessment and reporting- Improving student performance*
29. Anthony J.Nitko (2007), *Educational Assessment of Students*, Pearson Mer Prentice Hall.
30. Collin Coner (2004), *Assessment in Action in primary school*, UK Falmer Press.
31. D.S Frith, H.G Macintosh (1998), *A teacher' s Guide to Assessment*, Stanley Thornes Ltd.

32. Irons, A., (2007), *Enhancing learning through formative assessment and feedback*, New York: Routledge.
33. James H. McMillan (2001), *Classroom Assessment* (second edition), A Pearson Education Company.
34. Ralph W. Tyler (1949), *Basic Principles of curriculum and instruction*, The University of Chicago Press.
35. John Ainley (1998), *Assessment in primary school*, ACER.
36. Kath Aspinwall (1992), *Managing Evaluation in Educational*, Routledge.
37. Martin Johnson (2008), *Grading in competence-based qualifications - is it desirable and how might it affect validity?*, *Journal of Further and Higher Education*, 32: 2, 175 - 184.
38. Ministry of Education (2010), *Growing Success- assessment, evaluation, and reporting in Ontario schools*.
39. Nicol, D. (2007), *Principles of good assessment and feedback: Theory and practice*, Assessment Design for Learner Responsibility.
40. NCCA (National Council for Curriculum and Assessment) (2004), *Assessment in Primary School*, Ireland.
41. OECD (2011), *OECD Reviews of Evaluation and Assessment in Education – Australia*.
42. Patrick Griffin (2014), *Assessment for teaching*, Cambridge University Press Port Melbourne, Vic.
43. Popham W. J. (1998), *Classroom assessment: what teachers need to know* (2nd edition), NXB Allyn & Bacon, USA.
44. Richard J. Stiggins, Judith A. Arter, Jan Chappuis, Stephen Chappuis (2007)- *Classroom Assessment for Student Learning*.
45. Rick Stiggins (2008), *Student - Involved Assessment for learning*, Pearson Education, Inc, Upper Saddle.
46. Rick Stiggins, Judith Arter, Jan Chappuis, Steve Chappuis (2006), *Classroom Assessment for Student Learning*, Education Testing Service, USA.
47. Rob Connoley (2004), *Criterion-Referenced Assessment*, Australia: Deakin University.
48. Thomas A. Angelo and K. Patricia Cross (1993), *Classic Assessment Techniques*, by Jossey - Bass Publishers, San Francisco.
49. Val Brooks (2002), *Assessment in secondary schools*, Open University Press.
50. Ralph W. Tyler (1949), *Basic Principles of curriculum and instruction*, The University of Chicago Press.

51. Wiggins G. P. (1998), *Educative assessment: designing assessments to inform and improve student performance*, Jossey-Bass, USA.

OVERVIEW OF RESEARCH RELATED TO MANAGEMENT AND ASSESSMENT OF LEARNING RESULTS OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS TOWARDS CAPACITY DEVELOPMENT

Nguyen Cong Tam, Nguyen Thi Thao, Ta Van Toan

Abstract: *Assessing the learning outcomes of elementary school students is an important step in the educational process. The implementation of the 2018 elementary general education program, with the goal of developing students' abilities, has led to the need to innovate the assessment of student learning outcomes. Assessing student learning outcomes gradually shifts to assessing the learner's ability to apply knowledge creatively in different real-life situations. Therefore, innovating the management and assessment of elementary school students' learning outcomes will help improve learners' abilities. The article analyzes the research situation related to the management of assessment activities of elementary school students' learning outcomes in the direction of capacity development..*

Keywords: *managing, assessing learning outcomes, elementary school students, capacity development.*

(Ngày Tòa soạn nhận được bài: 12-10-2023; ngày phản biện đánh giá: 10-11-2023; ngày chấp nhận đăng: 06-12-2023)

ĐỔI MỚI HÌNH THỨC KIỂM TRA, ĐÁNH GIÁ SINH VIÊN TRONG DẠY HỌC CÁC MÔN LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ HIỆN NAY

Nguyễn Thị Hoài Thanh¹, Nguyễn Minh Đức²

Tóm tắt: Đổi mới phương pháp dạy học đóng vai trò quan trọng trong nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo. Đổi mới phương pháp dạy học phải luôn kèm theo đổi mới hình thức kiểm tra, đánh giá, tạo nên sự đồng bộ trong đổi mới quá trình dạy học. Việc đổi mới công tác kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học sinh đóng vai trò quan trọng, tạo động lực thúc đẩy đổi mới phương pháp dạy học, kích lệ phát triển năng lực học tập của học sinh, góp phần nâng cao chất lượng, đảm bảo mục tiêu giáo dục và đào tạo. Đổi mới kiểm tra, đánh giá phải hướng đến các hoạt động rèn luyện các kỹ năng, thái độ tích cực và hoàn thiện nhận thức của sinh viên. Bài viết đề cập đến các hình thức kiểm tra, đánh giá các môn Lý luận chính trị theo hướng tích cực: đánh giá theo nhóm, test nhanh trên lớp theo nhóm, test nhanh qua elearning, quay video bài thi...

Từ khóa: kiểm tra, đánh giá, lý luận chính trị.

1. MỞ ĐẦU

Cuộc cách mạng công nghệ lần thứ tư đã và đang tác động rất mạnh mẽ đến mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, đặc biệt trong lĩnh vực giáo dục đại học. Với sự phát triển của công nghệ, các hình thức dạy và học cũng như các phương pháp dạy và học, kiểm tra đánh giá trong dạy và học hiện nay đã có nhiều bước chuyển biến tích cực. Cuộc cách mạng công nghệ giúp giảng viên lựa chọn cho mình nhiều hình thức và phương pháp dạy học, kiểm tra đánh giá khác nhau, tạo điều kiện giúp sinh viên tiếp cận và ứng dụng công nghệ nhiều hơn vào hoạt động học tập của bản thân tại nhà trường. Bên cạnh những hình thức kiểm tra đánh giá truyền thống, giảng viên hoàn toàn có thể xây dựng kế hoạch giảng dạy với nhiều hình thức dạy học khác nhau, như dạy học và kiểm tra đánh giá theo hình thức trực tuyến E-learning, dạy học kết hợp với các hoạt động thực tiễn, trải nghiệm,... nhằm thu hút sinh viên tham gia vào quá trình học tập một cách chủ động, tích cực nhất, từ đó, đặt ra cho giảng viên nhiều vấn đề cần chuẩn bị và giải quyết. Với lý do đó, đổi mới hình thức kiểm tra, đánh giá sinh viên trong dạy học các môn lý luận chính trị hiện nay đóng vai trò quan trọng và rất cần thiết.

¹ Trường Đại học Ngoại ngữ, Đại học Thái Nguyên

² Trường Đại học Tài Nguyên và Môi trường Hà Nội